

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Remissynpunkter på betänkandet EU på hemmaplan, SOU 2016:10 (Ku2016/00181/D)

Sammanfattning

FLS anser att det är angeläget att skapa förutsättningar för en utvecklad EU-undervisning i skolan och delar i stort utredningens bedömning om nuvarande situation. FLS bedömer dock att de förslag utredningen lämnar är otillräckliga. Läroplansförändringar och fortbildningsupplägg med "ambassadörer" eller andra "train-the-trainer"-upplägg har redan genomförts utan önskade effekter. Att i det sammanhanget föreslå mer av samma sak anser FLS vara ineffektivt.

FLS föreslår istället att föreslagna resurser används för en större fortbildningsinsats där redan befintliga EU-ambassadörer får en central roll.

FLS tillstyrker:

- Att en förstärkt kompetensutveckling genomförs för lärare som undervisar i samhällskunskap 1a1
- Att UHR ges i uppdrag att ta fram metodmaterial
- Att Skolverket ska få i uppdrag att analysera varför undervisningen om EU-nivåns betydelse för vårt demokratiska system inte har påverkats trots tidigare ändringar i styrdokument
- Att en satsning genomförs för Europaparlamentsvalen

FLS avstyrker:

- Att en utökad satsning genomförs på EU-ambassadörsutbildningen

FLS föreslår:

- Att befintliga EU-ambassadörer istället engageras i en landsomfattande tvådagarsfortbildning för lärare i samhällskunskap. EU-ambassadörernas främsta uppgift är att bidra med undervisningsnära kunskaper och ytterligare bidra till innehållets relevans och användbarhet.

- Att Skolverket, om analysen av EU-undervisningen pekar på sådana behov, ska lämna förslag på reviderade kurs- och ämnesplaner. Skolverket ska i sådant fall ta tidigare påvisad stofffrängsel i samhällskunskapen i beaktande (Skolverket 2016, dnr 2014:892).

Allmänna synpunkter

FLS lämnar endast synpunkter på de delar som rör skolan och lärarna. Synpunkterna nedan följer betänkandets struktur.

3.4.1 Lärarkårens EU-kunskaper

FLS delar i stort utredningens bedömning om bristande EU-kunskaper även bland lärarna. FLS vill dock påpeka att utredningen i stora delar bygger sin bedömning av läget på ett antagande om att bristande kunskaper orsakar ett bristande intresse. FLS vill peka på att även det motsatta orsak-verkan-förhållandet kan finnas; bristande intresse kan också vara ett skäl till bristande kunskaper. Sannolikt samexisterar båda dessa samband, men det är viktigt att peka ut båda, då det också kan vara en viktig förklaring till varför satsningar på ökade kunskaper inte ger ökat intresse för EU.

FLS anser att utredningen inte tar lärarnas efterfrågan om mer EU-kunskaper på tillräckligt stort allvar. Att många lärare i refererade undersökningar bedömer att deras EU-kunskaper är för grunda pekar på ett strukturellt problem, ett problem som har sin grund redan hos den individuella läraren och som grundläggs redan i lärarutbildningen där EU-kunskaper lyser med sin frånvaro. FLS bedömer att detta är en av de huvudsakliga orsakerna till att tidigare insatser för ökade EU-kunskaper inte fått önskad effekt. Att bara revidera kurs- och ämnesplaner utan att på motsvarande sätt förstärka *varje* individuell lärares EU-kunskaper gör att målen med satsningarna inte nås.

Ur detta perspektiv menar FLS också att de förslag utredningen lämnar blir tandlösa. Förslagen innebär i grund och botten bara mer av samma, sedan tidigare prövade förslag, som uppenbart inte gav önskad effekt då och som sannolikt inte kommer att ge det i framtiden heller.

FLS föreslår därför att den "train-the-trainer"-modell som utredningen föreslår (med EU-ambassadörer) överges till förmån för en landsomfattande tvådagarsfortbildning i vilken redan befintliga EU-ambassadörer används som moderatorer, föreläsare och samordnare. De dryga 8 miljoner kronor som utredningen kostnadssätter sina förslag till bör räcka en god bit på vägen för FLS förslag. Den stora fördelen med FLS förslag är att det till del möter den efterfrågan som finns hos samhällskunskapslärarna och som framkommer i de undersökningar som utredningen refererar till.

FLS har inga invändningar mot att låta UHR ta fram metodmaterial för EU-undervisning. Detta material kan med fördel samordnas med ovan nämnda fortbildningssatsning och digitaliseras för ytterligare ökad spridning.

FLS har heller inga specifika synpunkter på att försöka åstadkomma en satsning mot lärare som undervisar på yrkesprogram, men vill påpeka att många samhällskunskapslärare i gymnasieskolan undervisar på båda programtyperna. Bättre är då att försöka rikta en särskild satsning mot lärare som undervisar i samhällskunskap 1a1.

3.5 EU i skolan

I beskrivningen av kunskap om EU lyfts två stora brister fram, dels hur det demokratiska systemet fungerar och dels vilka politiska intressekonflikter och motsättningar som finns. FLS anser att vikten av att studera intressekonflikter i olika sakfrågor bör lyftas fram tidigare i beskrivningen av undervisningens mål. Om systemkunskapen lyfts fram först i formuleringar är risken överhängande att undervisningen "stannar" där. Fördelar med att lyfta fram åsiktsmotsättningar är att det enklare väcker intresse för undervisningen, att det ger en ingång till systemuppbyggnad och att det till syvende och sist är dessa som eleverna som deltagare i demokratin ska ta ställning till.

FLS delar också utredningens syn på behovet av att EU ses som en naturlig del av det svenska statskicket. FLS vill påpeka att detta är ett viktigt perspektiv att lyfta in redan i lärarutbildningen.

Som nämnts ovan anser FLS att det är brådskande att ge Skolverket i uppdrag att direkt revidera kurs- och ämnesplanerna. Det kanske inte ens är härifrån problemen återfinns. FLS anser därför att det är bättre att Skolverket inleder med att genomföra en analys och utvärdering av tidigare insatser och kurs- och läroplansförändringar. I denna bör Skolverket även titta på de implementeringsinsatser som gjordes, dess upplägg, räckvidd och innehåll. Om nämnd analys visar att ytterligare revideringar behövs har FLS inget att anföra mot det, annat än att Skolverket också internt måste samordna detta med tidigare aviserade översyner, bland annat som en följd av rapporterad stoffträngsel i, i synnerhet samhällskunskapen (Skolverket 2016, dnr 2014:892).

FLS har inget att erinra mot utredningens förslag om ökat fokus på Europaparlamentsvalet.

Med vänlig hälsning,

Johan Ceder
Ordförande Föreningen lärare i samhällskunskap